

elég sikerültek. — A könyv árát határozottan sokallom. — Az egyes cikkekre vonatkozólag utólag még megjegyzem, hogy szerettem volna a gymn. klasszikusokra való hivatkozásokat jobban érvényesítve látni, mint az emlékkönyvben tapasztaltam.*

Nem lehet azonban czélem, hogy általános beszámolómat apróbb kifogásokkal is megtoldjam. Pedig elég megjegyzésem volna midegyikhez, még az utirajzot sem véve ki, mert olvasmányaim közben az újabb ászások (a forumon bazilikák feltárása, a lapis niger, a porticus Octaviae stb.), a folyton felmerülő vélemények, a biztosabb értesülések stb. napról-napra bővítik lapszéli jegyzeteimet, melyekkel e könyvet megjelentető folyvást kísérem. Egyébként is több pontatlanság s néhány egyenetlenség is akad benne, a melyeket olvasgató ember nem szeret egykedvűleg nézni a könyvében. Ámde nem akarom kedvező ítéletemet lerontani izetlen gáncsoskodással, hanem egyszerűen a könyv jó oldalait tartva szem előtt, melegen ajánlom iskoláinknak s kívánom: teljesítse a reá váró tisztet, t. i. a klassz. tanulmányok mélyítését, behatóbbá, érdekesebbé s emlékezetesebbé tételét és hirdesse közoktatási kormányunk áldozatkészségét, valamint az út tervezőjének: bold. Klamarikunknak emlékét, s a mi fő: a magyar tanárság buzgalmát, nemes törekvését s fenkölt idealismusát, melylyel a tanításügy felvirágoztatásán lankadatlanul munkálkodik a magyar nemzeti műveltség érdekében.

BÓDISS JUSZTIN.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1899 november 18-án.

Jelen vannak *Heinrich Gusztáv* dr. elnöklése mellett: Beke Manó, Balogh Péter, Böngérfi János, Badics Ferencz, Bartoniek Géza, Demeczky Mihály, György Aladár, Geréb József, Gööz József, Groó Vilmos, Gyomlay Gyula, Kovács János, Kerékgyártó Elek, Lakits Vendel, Neményi Imre, Nagy László, Négyesy László, Radó Vilmos, Schön József, Volenszky Gyula, Waldapfel János, Weszely Ödön, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző. Számos férfi és nővendég.

I. Elnök az ülést megnyitja. A napirend első tárgya dr. *Weszely Ödön* előadása: «*A magyar írásbeli dolgozatokról*». (Az értekezés a folyóiratban fog megjelenni.) Hozzászól a kérdéshez: dr. *Kerékgyártó Elek*, a ki saját tapasztalatairól akar beszámolni és elmondja, hogy írás-

* Ide vágó, ajánlatos mű: Bernhard Gy. A., *Schriftquellen zur antiken Kunstgeschichte*, Drezda és Berlin, Ehlermann, 1898, kötve 2 Mk.

beli dolgozatokkal nemcsak a saját iskolájában rendezett versenyeket, de az egész országban. Az előadás kedvesen érintette őt, és az előadó helyesen sorolta fel azokat a hibákat, a melyek azelőtt is megvoltak, most is megvannak. A maga részéről hozzá fűzi még, hogy a család nem támogatja e részben az iskolát. Otthon hibásan beszélnek a szülők is; a rossz beszédről le kellene őket előbb szoktatni. Új alapot kell rakni új módszerrel. A boltok kirakatain, címíratokon hibás felírások vannak; magának a tudományegyetemnek címfelírása, közúti vasúti felírásai szintén hibásak. Ilyesmi iránt nincsen nálunk közérdek. Más nemzeteknél ez nincsen így. Amerikában a legnagyobb súlyt a szép beszédre helyezik. A ki szépen beszél, jól is ír. Nálunk erre nem fektetnek súlyt. Még a törvényszékek ülésein, vagy pædagogiai üléseken is mikor hallunk szép előadásokat? Még számtalan példát sorol elő és végül arra a conclusióra jut, hogy a mi nyelvtanításunk elejétől végig el van hibázva. Szerinte minden egyes írásbeli dolgozathoz látni kellene, hogy a tanító miként műveli a gyermek lelkét. Üdvös dolog volna a kormány figyelmét arra hívni fel, hogy az anyanyelv miként való tanítására vezérkönyvet írasson. *Elnök* indítványára a kérdés további megvitatása egy későbbi ülésre marad.

II. A napirend második tárgya: *Waldapfel János* dr. értekezése: «*A gyalogorló iskola feladatairól*». (L. folyóiratunkban.)

Elnök köszönetet mond a felolvasónak s indítványozza, hogy miután előreláthatólag ezen tárgy még elő fog fordulni valamelyik közelebbi ülés napirendjén, a mikor több idő fog rendelkezésre állani, a vita halasztassék akkorra. Az ülés így határoz.

III. *Nagy László* ismerteti a báró Wodiáner-féle alapítványt. Az alapító 25,000 forintot bízott az Akadémia kezelésére abból a czélból, hogy kintáiból évenként két néptanító 500—500 forinttal jutalmaztassék; az adatok az iskolai fölöttes hatóságoktól a közoktatásügyi ministerium útján gyűjtendők be. Előadó javaslatot szándékozik benyújtani az Akadémiához a jutalom odaitelésénél követendő elvek és eljárásra vonatkozólag, a mely javaslatát először a Társaságnak kívánta bemutatni. Főbb pontjai: hogy első sorban az iskolai munkában szerzett érdemek tekintessenek s csak azután a társadalmi és esetleg irodalmi működés; hogy ne kelljen évenként mintegy 480 állami és felekezeti iskolai hatóság ajánlatait összevetni, turnusonként osztassanak a jutalmak az ország öt kerülete szerint haladva; hogy a bírálóbizottságba hívja be az Akadémia a tanítók képviselőit is, pl. az Országos bizottság 1—2 tagját; hogy a jutalmak Albert napján osztassanak ki. Hozzászólnak:

Dr. Neményi Imre a turnusonként való kiosztás ellen szólal föl. Szerinte elég, ha a 65 tanfelügyelő tesz javaslatot, a kik nemcsak az

állami, hanem a felekezeti tanítókat is ismerik. Kivánatosnak tartaná, hogy a kiválasztott jutalmazandók működését a jutalom végleges odaítélése előtt, egy pár szakértő kiküldött megfigyelné. Dr. *Heinrich G.* elnök ezen felülvizsgálás nehézségeire mutat rá s azt szükségtelennek tartja. Dr. *Négyesy László* a Pædagogiai Társaságot, mint független és tudományos testületet alkalmasabbnak tartja az Országos Bizottságnál, mely inkább adminisztratív szervezet, arra, hogy a bírálóbizottságban kiküldöttje által részt vegyen. *Elnök* köszönetet mond az előadónak, hogy ez ügyet és javaslatát a Társasággal ismertette.

IV. A r. tagok *zárt ülésén* a titkár felolvasta az elnökség következő előterjesztését:

«A «Besztercze-Naszódmegyei Általános Tanítóegyesület» átiratot intézett a M. P. Társasághoz, a melyben fölkéri, hogy «az ifjúsági iratok ismertetésére különös gondot fordítson», továbbá, hogy «a 6—12 éves növendékek részére ajánlható művekből egy könyvjegyzéket állítson össze és adasson ki».

Ugyanezen ügyben a Millenniumi Tanügyi Kongresszus családi nevelési szakosztálya a következő határozatot hozta (Kongr. Napló 302. l.): «Fölötte kívánatos volna, ha a most közkézen forgó, de kivált az ezután megjelenő ifjúsági iratokat a Magyar Pædagogiai Társaság venné bírálat alá, s ha a szülők a családi gyermekkönyvtár s az igazgatók az iskolai ifjúsági könyvtárak számára csak olyan könyveket szereznének meg, melyeket a Pæd. Társaság approbált».

Az elnökség teljes értékében méltányolja a gyermek- és ifjúsági irodalom nagy nevelő hatását s azért kívánatosnak tartja, hogy a Társaság működésében az eddiginél is nagyobb figyelemben részesüljön ez ügy. Azonban sem a Társaság szervezetével, sem alapszabályaival nem tartja összeegyeztethetőnek, hogy valamely approbálási eljárást rendszeresítsen, vagy akár, hogy az ajánlható könyvek oly jegyzékét adja ki, a melyért *testületileg* felelősséget vállalhat. A Társaság szervezetével és céljával összeférő egyedüli eszköz, a melyet alkalmazásba vehet, a *szabad kritika*, a melynek fölvilágosító hatásától várhatja egyfelől: ez irodalmi ág fejlesztését, másfelől: olvasóközönségének tájékozását.

Ennélfogva ez ügyben az elnökség a következő indítványt teszi:

«A M. P. Társaság megbizza folyóiratának szerkesztőjét, hogy a gyermek- és ifjúsági irodalom ismertetéséről gondoskodjék; még pedig első sorban ez irodalmi ág újabb termékeire legyen figyelemmel s erre a célra főleg a folyóirat novemberi és decemberi füzetének irodalmi rovatát használja föl.»

Az így évről-évre fölszaporodó kritikai anyagból azután minden érdeklődő maga alkothatja meg véleményét az ajánlandó, vagy melőzendő művek felől.»

Az ülés hozzájárul az indítványhoz. Titkár jelenti végre, hogy a társaságba felvételöket kéri: *Bartonic Géza* (Budapest); *Ciocan János* (Budapest); *Jankó László* (Pápa); dr. *Kaunitz Lajos* (Budapest).

Az ülés véget ér.

*Nyilatkozat.** A «Magyar Pædagogia» novemberi számában értekezésem ellen megjelent cikk annyira megfélekedzik a tudományos tárgyalás objectivitásáról, annyira személyeskedő, oly sértő módon igyekszik bennem a gondolkozót, sőt az erkölcsi személyiséget is disqualificálni: hogy izléses; valamint jellemem egyaránt nem engedi meg, hogy az ily hangon írt cikk írójával szóba álljak.

A cikk hangja, irányzata különben fényesen igazolja mindazt, a mit az úgynevezett «tudományos» pædagiáról értekezésemben mondtam.

SCHNELLER ISTVÁN.

Nyilatkozat. A Schneller úr cikke által felszínre került kérdések tudományos és erkölcsi részét a Magyar Pædagogia novemberi számába írt megjegyzéseimmel elintéztem, még pedig oly módon, mely eddigi tudomásom szerint a hozzáértő és tisztességtudó emberek igen tekintélyes számának helyeslésével találkozott. Schneller úrnak legujabb, az ő «izléséből, valamint jelleméből egyaránt» — igaz — és talán még a «gondolkozó» és tudós magaeázta erejéből is szükségképen folyó nyilatkozata pedig, mely szerint velem többé szóba nem áll, a milyen könnyű és kényelmes neki, olyan kellemes rám nézve. Csak megtartsa!

Budapest, 1899 december 23.

WALDAFFEL JÁNOS.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.

Czuczor Gergely összes költői művei. Első teljes kiadás. Életrajzzal és jegyzetekkel ellátva sajtó alá rendezte Zoltvány Irén. I—III. köt. 8. r. (Az első kötet elején 98 l. életrajz, utána 23 l. bibliographia, 8 l. bevezetés). 331., 278., 329. l. Budapest, Franklin-Társulat. Ára a három kötetnek füzve 5 frt, kötve 8 frt.

Jókai Mór: Kis Dekameron. Válogatott beszélek a serdülő ifjuság számára kiszemelve s itt-ott módosítva. Negyedik kiadás. Neogrády Antal ötvennégy rajzával. Budapest. Franklin-Társulat. Ára 2 frt. Vásznonkötésben 3 frt.

* A folyóirat lezárta után, december 22-én érkezett.